

Психологія: реальність і перспективи : зб. наук. пр. **Вип. 12** / М-во освіти і науки України, [Рівнен. держ. гуманіт. ун-т] ; [упоряд.: Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова ; редкол.: Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова, В. І. Безлюдна та ін.]. – Рівне : [РДГУ], 2019. - 243 с.

Z

Павелків Р.В.

Рефлексія як механізм особистісно-професійного становлення майбутніх вчителів... С. 5–11

Висвітлено актуальну проблему формування рефлексивних умінь майбутніх вчителів у процесі професійної підготовки. Розкрито значення рефлексії у процесі професійної підготовки та особистісно-професійного становлення майбутніх вчителів. Розглянуто рефлексію як невід'ємний компонент професійної майстерності педагога та основний психологічний механізм ефективної педагогічної взаємодії. Визначено основні функції та механізми рефлексії. Підкреслено роль рефлексії як особливого психічного процесу у регуляції всіх компонентів діяльності вчителя – організаційного, комунікативного, конструктивного, гностичного, проєктувального, які у своїй сукупності визначають ефективність виховних та розвивальних процесів педагогічної взаємодії.

Pavelkiv R.V.

Reflection as a mechanism for the personal and professional formation of future teachers

The article deals with the problem of formation of reflexive abilities of future teachers during the professional training. The significance and potential of reflection in professional self-development and self-improvement of future specialists, who are focused on high professional achievements, are substantiated. In the context of pedagogical activity, reflection provides teachers with an opportunity to assess their own pedagogical abilities and opportunities that help to overcome their own weaknesses and objective barriers in order to achieve the goals of education and upbringing. It is established that reflection is one of the mechanisms of self-development and self-improvement of the personality of the future teacher. On the path to self-improvement, reflexive processes enable an individual to actualize the processes of self-organization, to mobilize their own potential, intellectual and spiritual resources in terms of professional activity. It is noted that reflection is the most important quality of the teacher's personality from the professional point of view, which determines the level of his/her professional suitability. It is stated that during the professional activity of the teacher, reflection ensures the functioning of all components of the system of self-regulation of his or her professional activities: values, self-image, level of aspiration and self-control. In situations of pedagogical interaction, reflection is not merely a focus on self, but a means of knowing and objectifying the image of a student, which is perceived as a holistic personality.

Z

Артемова О. І.

Соціально-психологічні чинники входження молоді у субкультурний простір... С. 11–15

Здійснено теоретичний аналіз соціально-психологічних чинників входження

молоді у субкультурний простір, впливу молодіжних субкультур на формування особистості. Визначено основні фактори, що сприяють виникненню молодіжних субкультур. З'ясовано, що основною причиною виникнення неформальних молодіжних груп є порушення процесу адаптації молодих людей у навколишньому соціальному середовищі. Обґрунтовано доцільність розробки і впровадження програм соціалізації молоді, в яких враховувався б вплив субкультурного простору. Наголошено на необхідності пошуків ефективних шляхів попередження і подолання негативних проявів у молодіжному середовищі.

Artemova O.I.

Socio-psychological factors of youth entrée into subcultural space

The article provides the theoretical analysis of socio-psychological factors of youth entrée into subcultural space and the influence of youth subcultures on the formation of personality; is also emphasized in the article on the necessity of developing and implementing programs of socialization of youth, which would take into account the influence of subcultural space.

The generalization of research allows distinguishing the following socio-psychological factors of youth entrée into the subcultural space: the desire for self-realization; assimilation of new social roles; family conflicts; life romanticism; opposition to the norms of the formal group and conflicts in it and so on. The youth subculture is a certain field of fulfilment that arises as a need for youth and which is chosen in the absence of an alternative; therefore, in the process of organizing the prevention, it is necessary to study different youth subcultures in order to identify an effective set of preventive measures for deviant behaviour among young people. It is impossible to destroy or ban a particular subculture, as certain attempts will give rise to certain oppositions, protests. Psychological science is intended to study the problem of the youth entrée into the subcultural space. The phenomenon of youth subculture can not be displaced from social reality, therefore, a well-organized interaction will not only ensure the establishment of a dialogue, but will also contribute to the formation of critical thinking, the attitude of young people to their participation in youth associations.

Z

Бабій М. Ф.

Розвиток інтелектуальних здібностей у процесі навчально-ігрової взаємодії... С. 15–20

Розглянуто проблему розвитку інтелектуальних здібностей у дітей молодшого шкільного віку. Акцентовано увагу на шестирічних дітях, оскільки такий вік є сприятливим для організації навчання та розвитку когнітивних здібностей. Обґрунтовано доцільність впровадження в навчальну діяльність активних форм психодидактичної взаємодії, зокрема, через дидактичну гру, яка забезпечує плавний перехід до нової провідної діяльності – навчання. Запропоновано розробку моделі психодидактичної ігрової взаємодії, охарактеризовано використані діагностичні методики. Здійснено аналіз результатів емпіричного дослідження моделі навчальної взаємодії через дидактичну гру, обґрунтовано її ефективність у розвитку пізнавальної сфери та інтелектуальних здібностей в учнів шестирічного віку.

Babij N.F.

Development of intellectual abilities in the process of learning and game interaction

The article is devoted to the problem of the development of intellectual abilities in children of primary school age. Modern teaching methods of teaching are not always effective in the context of mental development. The way to solve this problem lies through the development of an active form of didactic interaction. After a long analysis of scientific achievements, we stopped our gaze on a didactic game. It especially harmoniously combines play and learning. In other words, it is possible to combine elements of play and learning in various combinations in order to cause intellectual activity. We proceeded from the considerations that in the first grades there is an adaptation to the educational process, as well as a change in leading activities. In this context also, a didactic game that provides a smooth transition to a new leading activity - learning is best suited. Given these principles, a model of teacher-student interaction was developed. This is a kind of complex of elements of educational and game interaction aimed at the development of the cognitive sphere and intellectual abilities of children of primary school age. The correctness of this approach is confirmed by the results, indicating a high level of development of intellectual abilities of first-graders at the end of the school year. Thus, we have achieved our goal and we intend to study the effectiveness of this model in the second and third grades of primary school.

Z

Безлюдна В. І., Осмак Л. П.

Психологічний аналіз когнітивно-мотиваційних основ взаємодії підлітків з однолітками... С. 20–26

*Розглянуто стратегії міжособистісної взаємодії старшокласників, встановлено основні тенденції взаємодії підлітків з однолітками. Надано результати емпіричного вивчення когнітивно-мотиваційних установок підлітків у системі міжособистісної взаємодії з однолітками. Проаналізовано рівень сформованості основних комунікативних установок: орієнтація на адекватне сприйняття і розуміння партнерів, визнання **Іншими**, досягнення компромісу. Здійснено порівняльний аналіз суб'єктивних аспектів соціальної інтерації за гендерною ознакою, виявлено наявність емоційних бар'єрів у спілкуванні, елементів ворожості у ставленні до однолітків як передумови непродуктивної взаємодії. Обґрунтовано необхідність і доцільність психологічного супроводу школярів з метою формування навичок конструктивної міжособистісної взаємодії, запобіганні та подоланні відхилень у цій сфері.*

Bezludna V.I., Osmak L. P.

Psychological analysis of cognitive and motivational basis of peer interactions in adolescence

The study examined the strategies used by adolescents in their interactions with peers. Particular attention was paid to gender-related features of those strategies. The theoretical study enables to distinguish few important parameters of adolescent's communicative sphere such as interactive orientation, interpersonal motivational orientation, emotional barriers, elements of hostility. A lot of previous research pointed out that peer interactions have great influence on person's social and behavioral functioning in adolescence. The quantity of interactions with peers and friendship intimacy increase during this period and their quality is a basic requirement for youth

well-being.

Analysis of gender features of the adolescents' communicative orientations indicated the existence of certain differences in attitudes of young people. The most distinct differences were observed regarding the scale „Focus on partner acceptance”. Girls demonstrated stronger orientation towards perception, acceptance and understanding their peers. We did not notice gender specificity of the adolescents attitudes regarding the focus on compromise. The presence of such tendencies is a good basis for developing different forms of cooperation in the teens' groups. At the same time, it was found that there were some unfavorable tendencies: unwillingness to come closer on an emotional basis, secrecy; predominance of marginal orientation; the presence of elements of cynicism, hostility and aggressiveness.

Z

Богач О. В., Кіршо С. М.

Психологічні передумови порушення академічної доброчесності у студентській спільноті... С. 26–33

Проаналізовано психологічні передумови та чинники розвитку академічної доброчесності у студентів. Акцентовано увагу на тому, що сучасні можливості необмеженого та швидкого доступу до інформації можуть деструктивно впливати на свідомість особистості та створювати хибне уявлення про можливість привласнення чужих думок та результатів інтелектуальної діяльності. На основі результатів проведеного дослідження окреслено наявну ситуацію стосовно реалізації принципів академічної доброчесності у студентському середовищі. Визначено основні причини виникнення студентського плагіату. Встановлено, що одним із важливих чинників порушення академічної доброчесності студентами є низький рівень розвитку морально-ціннісної сфери особистості. Наголошено на доцільності здійснення у закладах вищої освіти системної просвітницької роботи щодо академічної культури і доброчесності.

Bogach O.V., Kirsho S. M.

The psychological prerequisites of the academic integrity violation among students

This article analyzes the psychological prerequisites of academic integrity violation, particularly plagiarism among students. It is noted that informatization is the basis of the modern globalized world. And this statement is implemented in unlimited and fast access to information. This social phenomenon destructively manipulates minds of young people and create a misconception about the appropriating someone else's thoughts possibility. Article defined that psychological factors that are associated with the system of moral values contribute to plagiarism. The results of an empirical study of the psychological prerequisites for the development of student integrity and the prevention of plug-in are analyzed. It has been established that the majority of students use plagiarism in typical situations as conditional. At the same time, academic integrity is considered as prerequisite of an effective state and they understand the content of the concept of „plagiarism”.

The students' creativity should be developed in higher schools as a component of personality. This allows them to overcome internal barriers to the development of creative potential, stimulating creative activity and the creation of an independent creative product. The development of personality's creative potential becomes today an

urgent task of civilization at the stage of global transformations.

Z

Волинець Н. В.

Порівняльний аналіз особливостей особистісного благополуччя прикордонників та фахівців інших професійних спільнот в залежності від стажу роботи... С. 33–41

Представлено результати порівняльного аналізу особливостей особистісного благополуччя персоналу Державної прикордонної служби України, психологів, соціальних працівників і соціальних педагогів в залежності від стажу роботи. Виявлено, що переважна більшість прикордонників, психологів, соціальних працівників та соціальних педагогів мають середній з тенденцією до високого рівень особистісного благополуччя, але рівень особистісного благополуччя прикордонників є вищим порівняно з представниками інших професійних спільнот. З'ясовано, що від стажу роботи залежать професійна компетентність і самореалізація, професійний розвиток і досягнення, загальний показник особистісного благополуччя прикордонників, а також професійна компетентність і самореалізація психологів, соціальних працівників та соціальних педагогів.

Volynets N. V.

Comparative analysis of the peculiarities of personal well-being of border guards and specialists of other professional groups on depending on work experience

In the article the results of the comparative analysis of the peculiarities of personal well-being of the staff of the State Border Guard Service of Ukraine and psychologists, social workers and social pedagogues on depending on their work experience are represented. It has been revealed that the vast majority of border guards, psychologists, social workers and social educators have an average tendency to a high level of personal well-being, and that the level of personal well-being of border guards is higher compared to those of other professional groups. The highest values of personal well-being indicators were revealed among border guards with work experience of 21-30 years and psychologists, social workers and social pedagogues with work experience of 6-10 years and more than 30 years. The lowest values of personal well-being indicators were revealed in border guards, psychologists, social workers and social pedagogues with work experience of 0-5 years. It is shown that professional competence and self-realization, professional development and achievements, a general indicator of personal well-being of border guards, as well as professional competence and self-realization of psychologists, social workers and social pedagogues depend on their work experience.

Z

Вронська В. М.

Особливості психологічної компетентності медичної сестри дошкільного навчального закладу... С. 41–45

Акцентовано увагу на важливій ролі медичних сестер дошкільних навчальних закладів у збереженні та зміцненні здоров'я дітей. Проаналізовано особливості вимог до діяльності медичної сестри, починаючи від запровадження цієї професії і до сучасних вимог щодо діяльності медичної сестри дошкільного навчального закладу зокрема. Визначено професійно важливі якості медичної сестри дошкільного навчального закладу. З'ясовано, що різноманітність фахових

функцій і пов'язана з цим необхідність мати добре розвинені комунікативні навички та організаційні уміння є причиною того, що медичні працівники нерідко виявляються не готовими до роботи в освітніх закладах. Наголошено на тому, що медичним сестрам дошкільних навчальних закладів недостатньо мати лише фахову підготовку, вони повинні мати сформовану психологічну компетентність (відповідно до характеру роботи у даному закладі).

Vronska V.N.

Features of psychological competence of medical settlement of pre-school educational agency

At this time there is a very urgent problem of preserving and strengthening the health of children. An important role is played by nurses of preschool educational institutions (hereinafter referred to as preschool educational institutions). However, it was precisely for work at pre-school institutions, when they were studying in colleges, they were not targeted. At the same time, according to our researches, the nature of work in preschool educational establishments presents to the nurse essentially other professional requirements. We took into account the peculiarities of the psychological training of future nurses in medical colleges.

The modern regulatory requirements for the activity of a nursing school in pre-school educational institutions are taken into account. It is not enough for them to have only special training, the nurses should be able to shape their psychological competence (in accordance with the peculiarities of work in this institution). The author analyzed the peculiarities of nursing activities for a nurse, ranging from the birth of this profession to modern nursing activities for a nurse's institute in particular.

Z

Главінська О. Д., Новік Л. О.

Усвідомлення майбутніми психологами професійної належності... С. 41–50

Розглянуто проблему професійного становлення майбутніх психологів. Досліджено феномен уявлення про професію як складний особистісний механізм, який є показником суб'єктивного досвіду, компонентом професійної самосвідомості. На основі проведеного емпіричного дослідження розкрито зміст та особливості уявлень про майбутню професію у студентів-психологів. Вказано на необхідність здійснення психологічних впливів, спрямованих на розвиток професійних підструктур самосвідомості, а також створення відповідних психологічних умов для оптимізації процесу формування особистісно зрілого фахівця в умовах навчання у закладах вищої освіти. З'ясовано, що на процес розширення змісту професійної свідомості впливає тривалість навчання, творча, пізнавальна активність, теоретична і практична підготовка, розвиток саморефлексії та моделювання образів майбутньої професійної діяльності і себе у ній.

Hlavinska O.D, Novik L. O.

Realization of professional belonging future psychologists

This study outlines the current issue of the future psychologists' readiness to vocational self-determination and career. It is well-known that the structure of vocational self-determination includes vocational activity, vocational self-consciousness, vocational self-regulation, and important vocational characteristics. Specialist vocational self-consciousness consists of career ideas, emotionally firm and rationally motivated attitude towards activities, other people, yourself, and surrounding

at all. The author studies the phenomena of idea about the career as a personal, complicated, and practical mechanism that is an indicator of human experience, a component of vocational self-consciousness. Career idea is interpreted as a vocational constituent based on personal social ideas. These ones are principally developed as a result of individual ideas transformation, sets and social stereotypes towards specific kind of vocational activity.

Among career ideas the author singles out such three interdependent structural components as the idea about personality as a specialist and about yourself as a coordinator of vocational activity; idea about the content and conditions, difficulties and tasks of vocational activity; idea about own career future. This paper provides the analysis of ideas about future psychologist career. The results demonstrate that career images and ideas do not appear by themselves. It is the product of personal self-cognition. Being influenced by vocational knowledge, skills, vocational readiness and adjustment, interpretation of the own possibilities, characteristics and distinctness of vocational role and coordinator of vocational activity these products can be transformed, filled up, expanded, and specified. The results revealed in the process of study show that it is necessary to conduct psychological influences focused on the development of self-consciousness vocational substructures and development of the appropriate psychological conditions to optimize the process of personally mature specialist formation in the context of studying at higher educational institutions.

Z

Дерев'янюк Н. З.

Роль інклюзивного освітнього середовища для розвитку просоціальної поведінки підлітків... С. 50–54

Висвітлено проблему формування та розвитку просоціальної поведінки підлітків. Здійснено теоретичний аналіз понять „інклюзія”, „інклюзивна освіта”, „інклюзивне освітнє середовище”, „просоціальна поведінка”. Визначено принципи та засади інклюзивного освітнього середовища. Розкрито потенціал інклюзивного освітнього середовища для розвитку просоціальних поведінкових стратегій учасників освітнього процесу. З'ясовано, що здорові діти в умовах інклюзивного навчання проявляють більше співчуття, співпереживання, розуміння, і допомоги один одному, а створена атмосфера сприяє вихованню толерантності, соціальної компетентності, гуманності.

Derevyanko N.Z.

The role of the inclusive educational environment for the development of prosocial behavior of adolescents

In the article the theoretical analysis of the concepts of „inclusion”, „inclusive education”, „inclusive educational environment”, „prosocial behavior” is carried out. It is determined that there is a narrower and broader understanding of inclusive education. A closer understanding of inclusion is the „inclusion” of children with special educational needs and children with disabilities in educational institutions of general education. Wider understanding of inclusive education is a positive attitude to the diversity of students, the appreciation and consideration of the differences of each student. The interpretation, principles and principles of an inclusive educational environment are revealed. The analysis of the potential of the inclusive educational environment for the development of prosocial behavioral strategies of participants in the educational process is carried out. It is determined that one of the most important

mechanisms of social formation of the individual is education. An important role in this is played by the development of prosocial behavior. It is assumed that healthy children in the context of inclusive education show more sympathy, empathy, understanding, and help each other, thus contributing to the development of pro-social strategies. The prospect of further research in this area is considered an empirical study of the levels of development of the prosociality of adolescents in the conditions of inclusive education and the institution of general secondary education, as well as the implementation of a comparative analysis of the data.

Z

Джеджера К. В.

Комунікативні уміння як чинник конкурентоспроможності майбутнього вихователя.... С. 55–60

Обґрунтовано вплив комунікативних умінь на рівень конкурентоспроможності студентів – майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Розкрито сутність конкурентоспроможності педагога. Виявлено зв'язок між конкурентоспроможністю майбутнього вихователя та рівнем сформованості в нього комунікативних умінь. Наведено результати експериментального дослідження, які засвідчують існування впливу комунікативних умінь на персональні соціометричні статуси студентів в академічній групі, визначені з допомогою соціометричної процедури на підставі визнання іншими студентами їхніх переваг в оцінці професійних, лідерських та управлінських якостей. Обґрунтовано доцільність вдосконалення комунікативної підготовки майбутніх вихователів під час здобуття вищої освіти.

Dzhedzhera K. V.

Communicative change as functional competitiveness of the future kindergarten teacher

In the article, based on the analysis of the essence of the teacher's competitiveness, which provides the benefits of person (in comparison with others) in certain areas of life, in particular in professional activities, on the basis of performance, success in the implementation of individual opportunities, the opinion on the possibility of evaluating the specified personal quality in terms of availability benefits in the activity and communication recognized by other people, in particular – on the indicator sociometric status (relative authority of the member of the group).

The connection between the competitiveness of the future educator and the level of formation in communist skills is substantiated. With another argument, a conclusion was made of the results of an experimental study conducted with the definition of levels of formation of communist skills of future pupils, sociometric indices of their personal status (based on the recognition of professional leaders and management quality of personality) them, confirming the influence of the first phenomenon on the second.

The obtained experimental data confirm the necessity of communicative preparation of future educators during higher education, in particular, the prospect of development and application of development programs for communicative skills in order to increase their competitiveness.

Z

Джеджера О. В.

Емоційні переживання як детермінуючий чинник результативності навчальної діяльності студентів... С. 60–66

Здійснено обґрунтування детермінуючого впливу емоційних переживань на ефективність навчальної діяльності студентів. З'ясовано, що завдяки властивості емоційного переживання використовувати почуттєво-емоційні феномени для аналізу внутрішніх і зовнішніх впливів, виявлення їх сенсу і значення, формування ставлення до них, воно детермінує ефективність функціонування психіки в цілому та будь-якої діяльності (в тому числі навчальної) зокрема. Висвітлено результати проведеного експериментального дослідження, які підтверджують наявність детермінуючого впливу емоційних переживань на результативність навчальної діяльності студентів. Зазначено, що підвищення результативності навчальної діяльності студентів можна досягнути шляхом реалізації корекційної програми з оптимізації їхніх емоційних переживань та подолання негативного впливу цих феноменів на результати навчання.

Dzhedzhera O. V.

The deterministic influence of emotional experiences on the results of educational activity is substantiated

The article analyzes one of the possibilities of humanization of the educational process in the institution of higher education, due to the connection between the peculiarities of students' emotional experience and their personal achievements in educational activities. The properties of emotional experience are used to use sensory-emotional phenomena for the analysis of internal and external influences, to identify their meaning and significance and to form the attitude of the individual to these influences, which leads to determination of the functioning of the psyche from the side of emotional experiences and determines the effectiveness of individual activity.

In order to prove the above opinion, the data of the conducted experimental research on the performance indicators of students' studies, the content of their emotional experiences and the correlation between these indicators, which confirm the existence of the determinant influence of emotional experiences on the results of educational activities, is presented. Based on the analysis of these experimental data, it has been established that there is a direct connection between the experiences of a particular modality (in particular anger and fear), as well as the intensity and duration of emotional experiences and the results of student learning activities.

It is concluded that the improvement of such results can take place subject to the correction of the content of emotional experiences and the reduction of intensity and duration of emotions. It is suggested that increasing the effectiveness of educational activities of students can be achieved through the implementation of a corrective program to optimize emotional experiences and overcome their negative impact on learning outcomes.

Z

Журавльова Л. П., Мужанова Н. В.

Динаміка ціннісно-сміслової сфери учасників субкультур... С. 66–71

Виявлено динамічні зміни в ціннісно-смісловій сфері особистості, яка перебуває в субкультурному середовищі. Здійснено теоретичний аналіз досліджень і публікацій, розглянуто основні підходи до вивчення ціннісно-смілової сфери особистості. Проаналізовано емпіричні дані дослідження ціннісно-смілової сфери представників неформальних субкультур двох вікових груп (підлітків та дорослих). Виявлено достовірно значущі відмінності в смисложиттєвих орієнтаціях досліджуваних. З'ясовано, що ціннісно-смілова

сфера представників субкультур є більш диференційованою за статевими і віковими ознаками, порівняно з відповідними показниками пересічних людей, а відмінності в структурі цінностей стосуються їхньої спрямованості: учасники неформальних субкультур надають перевагу індивідуалістичним цінностям, пересічні громадяни обирають соціально орієнтовані цінності. Підтверджено вплив субкультурного середовища на ціннісно-смыслову сферу його представників.

Zhuravlova L. P., Muzhanova N. V.

Dynamics of value-semantic sphere of subcultural participants

The article is devoted to the analysis of changes in the value-semantic sphere of the individual who is involved in a subculture. A theoretical analysis of studies and publications was conducted, the main approaches to the study of the individual's value-semantic sphere are considered. The empirical data of study the value-semantic sphere of two age groups' representatives of informal subcultures (teenagers and adults) are presented. Significant differences in the life-purpose orientation of the experimental people were found. Participants in the informal subculture consider their life less meaningful ($p \leq 0,01$), directed ($p \leq 0,01$), filled ($p \leq 0,01$) and structured ($p \leq 0,01$) in comparison with ordinary citizens. The ontogenetic dynamics of women belonging to informal subcultures' indicators of emotional life orientations are significantly faster compared to similar indicators of „non-formal” men. The distinctive features of participants in the subculture value orientations in relation to ordinary citizens are revealed. The system of terminal values of „non-formals” predominantly coincides with the system of values of „ordinary citizens” but their instrumental values mostly differ. Differences in the values' structure relate to their orientation: the subculture members are mostly individually oriented and ordinary people are more socially oriented. The subculture environment' influence on the value-semantic sphere of its representatives was confirmed.

Z

Злагодух В. В., Буняк А. С.

Психологічні особливості самоствавлення у підлітків з проявами віктимної поведінки... С.

Висвітлено результати теоретичного та емпіричного дослідження самоствавлення у підлітків в умовах навчальної діяльності. Уточнено сутність понять „самоствавлення” та „віктимна поведінка”. Обґрунтовано вплив самоствавлення на поведінкові прояви, в тому числі віктимні. Виокремлено психологічні показники самоствавлення та складові віктимної поведінки у підлітків. Зазначено, що головним фактором формування віктимної поведінки є негативні педагогічні умови в яких розвивається особистість. Емпірично встановлено особливості самоствавлення в залежності від прояву рівня віктимної поведінки у підлітків. З'ясовано, що підлітки з віктимною поведінкою мають значно більш негативне самоствавлення, особливо в сфері симпатії-антипатії до власної особистості, самоприйняття, самоповаги.

Zlahodukh V. V., Buniak A. S.

Psychological features of self-adjustment in adolescents with victim behaviors

The article displays a study of the psychological characteristics of self-relations in adolescents, depending on the level of manifestation of victimization behavior. The relevance of the article is that the victimization behavior acquires a huge influence on the self-attitude in adolescence and becomes one of the main regulators of behavior.

Self-relation is connected with the formation of moral norms and ideas about oneself. In this regard, at the theoretical level, indicators of self-attitude and components of victimization behavior in adolescents are highlighted. As a result of the diagnostics and mathematical analysis of empirical data, psychological features of self-relation are revealed depending on different levels of victimization.

As a result of mathematical processing of results, it has been established that teenagers with victimal behavior have a significantly more negative self-esteem. In general, they value their personality more negatively. Low autosimpation means a negative attitude towards one's personality. At the same time, teenagers with a high level of victim behavior do not expect a positive attitude towards themselves and from others as well. Adolescents with manifestations of victim behavior do not feel sufficiently self-confident and have a significantly higher level of self-excuse. Further directions of research we seek to identify the psychological determinants of self-administration in adolescents with manifestations of victim behaviour.

Z

Ivashkevych E.Z, Yatsjuryk A.O.

The diagnostics of the development of social intelligence of the person using proverbs and sayings... P. 77–82

In this article social intelligence of teachers of pre-school educational establishments was analyzed in the context of understanding by the person the meaning of proverbs and sayings which include socially determined sense. The author of the article considers the most important criteria for productive functioning of the teacher's social intelligence so called successful solution of human social non-standard (including –the most original) tasks, as well as the success of a specialist in the implementation of pedagogical activities.

The first involves the mandatory functioning of decision-making mechanism. This mechanism, as well as other functional mechanisms of social intelligence (the mechanism of decentralization, the mechanism of intellectual initiation, reflexive mechanisms, etc.), are predetermined by individual cognition, for example, attention, imagination, perception, memory, thinking. That's why we have a deal with automatism of functional mechanisms of social intelligence. In the field of mnemonic experience (the mnemonic aspect of social intelligence) conscious experiences are accompanied by a sense of subjective evidence of what had been happened. The mechanism of making a socially balanced decision was analyzed taking into account the complexity, non-standard social situation. This mechanism allows the teacher to move away from intellectual formations of a person as a representative of a certain national-cultural space, and, avoiding prototypes and ethnic stereotypes, to choose the most appropriate for this social situation the mechanism for updating the reflection of the subjective space, the cognitive style of carrying out professional activity, and building a development logic situations of interpersonal interaction, taking into account moral and ethnic norms, values, etc., to make a socially weighed decision. The latter will contribute not only because the teacher will adequately and empathically interact with other actors (colleagues and trustees), but also, including the achievement of the teacher of success in the professional activity. In the functional aspect we are talking about the amplification of social intelligence.

The empirical results of our research allow to distinguish the following tendencies:
1) *there are no statistically significant differences in the results of teachers of different*

groups (including the directors of pre-school educational institutions) according to the success of their interpretation of social meaning at a generalized level; 2) teachers of pre-school educational institutions prevail over the following levels of understanding the meaning of proverbs (sayings), as the „level of concrete understanding” and the „level of global understanding”.

Івашкевич Е. З., Яцюрик А. О.

Діагностика розвитку соціального інтелекту людини за допомогою прислів'їв та приказок

Висвітлено сутність поняття „інтелект”, розкрито структуру соціального інтелекту. Визначено, що критеріями продуктивного функціонування соціального інтелекту педагога є успішне розв'язання людиною соціальних нестандартних (в тому числі – оригінальних) задач та завдань, а також успішність фахівця в реалізації педагогічної діяльності. Зазначено, що перший критерій передбачає обов'язкове функціонування механізму прийняття рішення. Проаналізовано соціальний інтелект педагогів дошкільних навчальних закладів в контексті розуміння особистістю значення прислів'їв та приказок, які вміщують так званій „соціальний” сенс. На основі результатів емпіричного дослідження зроблено висновок про те, що у педагогів дошкільних навчальних закладів переважають такі рівні розуміння сенсу прислів'їв (приказок), як „рівень конкретного розуміння” та „рівень глобального розуміння”.

Z

Ічанська О. М., Гірчук О. В.

Особливості емпатії студентів-психологів на різних етапах професійної підготовки... С. 82–87

Виявлено особливості емпатії студентів-психологів на різних етапах професійної підготовки. Визначено рівні прояву параметрів та рівнів емпатії студентів-психологів 1-го та 3-го курсів навчання; встановлено відмінності у прояві параметрів та рівнів емпатії. З'ясовано, що для першокурсників характерні низькі показники усіх параметрів емпатії, вони лише ситуативно здатні бачити поведінку партнерів, не здатні діяти в умовах браку об'єктивної інформації про них, мають активні установки, що перешкоджають емпатії, часто намагаються уникати особистих контактів, що ускладнює функціонування всіх емпатичних каналів. На основі порівняння рівневих показників виявлено значну представленість у першокурсників показників низького рівня емпатії, яка у студентів-психологів 3-го курсу дещо зменшується, але має достатньо виражений прояв. Зроблено висновок про те, що отримані результати демонструють позитивні, але доволі повільні зміни, оскільки у третьокурсників за більшістю параметрів емпатії домінують середні або низькі показники.

Ichanska O.M., Girchuk O.V.

Features of empathy of students-psychologists at different stages of vocational training

The article presents the results of the study of the empathy of psychology students of different courses of study. The following features are characteristic of first-year students: low indices of all parameters of empathy, with the exception of identification in empathy. They are only situationally able to see the behavior of partners, are not able to act in conditions of lack of objective information about them, have active attitudes that

prevent empathy, often try to avoid personal contacts, which makes it difficult for all empathic channels to function. Low rates among 3rd year students dominate only in three parameters of empathy: „emotional channel”, „intuitive channel”, „attitudes that promote empathy”. Third-year students are distinguished by stable averages for most of the parameters of empathy, and high rates of „rational channel of empathy”. The comparison made it possible to reveal a significant representation of the indicators of a low level of empathy among the first-year students, which in the 3rd year psychology students somewhat decreases, but has a rather pronounced manifestation. Very low rates of empathy are not characteristic of the sample as a whole or separately for each of the courses of study. Significantly higher in third-year students are indicators of only two parameters of empathy: „a rational channel of empathy” and „attitudes that contribute to empathy”. The obtained results show positive but rather insignificant changes, since third or third-year students by most parameters of empathy are dominated by medium or low indicators of empathy.

Z

Камінська О. В., Дружиніна І. А.

Динаміка ціннісних орієнтацій студентів-психологів під час навчання у ЗВО... С. 87–93

Розглянуто психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентів-психологів. Розкрито сутність понять „цінності” та „ціннісні орієнтації”, визначено вплив системи ціннісних орієнтацій на формування особистості молодшої людини, її подальшу життєву спрямованість. Виявлено психологічні особливості студентської молоді та їх взаємозв'язок з домінуючими ціннісними орієнтаціями. Подано результати емпіричного дослідження, в якому прослідковано динаміку ціннісних орієнтацій студентів-психологів під час навчання у закладі вищої освіти. Обґрунтовано вплив вимог майбутньої професії на зміст системи ціннісних орієнтацій.

Kaminska O. V., Druzhynina I. A.

Dynamics of valuable orientations of students-psychologists at education in higher education institute

The article is devoted to the analysis of psychological peculiarities of value orientations of students-psychologists. The analysis of the concepts of „values” and „value orientations” is carried out, the influence of the system of value orientations on the formation of the personality of the young person, his further life orientation is determined. The psychological peculiarities of student youth and their interrelation with dominant value orientations are analyzed. The results of empirical research, which follows the dynamics of value orientations of students-psychologists of the first and fourth year courses, are presented. The impact of the requirements of the future profession on the content of the system of value orientations has been studied.

It is established that the system of value orientations is a dynamic entity, influenced both by external and internal factors, one of which is learning. If at the beginning of the study students demonstrate an orientation towards active life, freedom, entertainment, and the establishment of friendly ties, at the end of training among the terminal values, material security, interesting work, love, happy family life, public recognition prevails. Among the instrumental values of the first-year students are the actualized ones: independence, high queries, cheerfulness, courage in advocating opinions, while in the upper course students are dominated by self-control, breadth of perspectives, tolerance,

and performance. The emergence of the position of a future specialist indicates an increase in the value of such values as tolerance and sensitivity, since they are perceived as significant in the context of the fulfillment of their professional functions by the psychologist.

Z

Камшеко К. І.

Теоретична модель суб'єктивного благополуччя гомосексуальної особистості... С. 93–98

Висвітлено проблему психологічного змісту суб'єктивного благополуччя особистості у зарубіжній та вітчизняній науці. Розглянуто гедоністичний й евдемонічний підходи до трактування феномену суб'єктивного благополуччя. Наголошено на необхідності дослідження та розробки структурних компонентів суб'єктивного благополуччя гомосексуалів у зв'язку з трансформацією уявлень про варіативність сексуальних відносин та сексуальної поведінки у сучасному соціокультурному просторі. Проаналізовано основні підходи до дослідження проблеми суб'єктивного благополуччя для людей гомосексуальної орієнтації. Розглянуто суб'єктивне благополуччя з точки зору його внутрішньої структури – когнітивного, афективного та поведінкового компонентів. На основі аналізу наукових досліджень запропоновано теоретичну модель дослідження проблеми суб'єктивного благополуччя для гомосексуалів.

Kamshenko K. I.

Theoretical model of subjective happy homosexuals personality

The article analyzes and generalises the main stages of the study of subjective well-being problem for homosexuals. Based on well-known studies (K. Riff, E. Diner, N. Bradburn, P.P. Fesenko) the main components were identified. Subjective well-being is considered from the point of view of its internal structure - cognitive, affective and behavioral components. Based on the well-known studies a theoretical model was developed for studying the problem of subjective well-being for homosexuals.

The progress of socio-political transformations of domestic society has actualized many problems, in particular plurality, tolerance as a way of coexistence of social groups of different genesis and subject orientation. Among them, new communities, such as the virtual, or community of non-traditional sexual orientation, such as homosexuality, take on the prominent place. The problem of its integration into society is associated with a change in the value determinants of coexistence of people both in the intergroup dimension and in the intragroup. Therefore, the problem of criteria, indicators, welfare of the homosexual person is relevant at the time.

Consequently, the problem of subjective well-being is relevant at the time and is sufficiently thoroughly presented in the work of scientists (O. Danilchenko, etc.). However, subjective well-being of not only individuals, but also groups of individuals, in particular homosexuals, in the context of their assessment of their own lives is not sufficiently developed, which led to the choice of the topic of research.

Z

Каряка І. В.

Гендерні ознаки прояву стресостійкості працівників авіаційних організацій... С. 98–103

Розглянуто особливості стресостійкості людини. Визначено, що прояви стресостійкості залежать від ряду психофізіологічних властивостей, де

основним фактором виступає статево-рольова приналежність. Обґрунтовано, що стресостійкість детермінується гендерною приналежністю індивіда та визначає структурну організацію і змістовне наповнення її професійної діяльності. Доведено взаємозв'язок рівня стресостійкості у різних гендерних типів і рівня тривожності. На основі аналізу результатів емпіричного дослідження виявлено гендерні ознаки прояву стресостійкості в професійній діяльності працівників авіаційних організацій. Запропоновано практичні рекомендації щодо підвищення рівня стресостійкості у працівників авіаційних організацій за різними напрямками.

Kariaka I. V.

Gender based signs of stress management manifestation at the employees of aviation organizations

In the article it has been considered psychological aspects of studying of gender based signs of manifestation of the stress management at aviation area employees. Theoretical examination of the mentioned issue indicates to the fact that functioning of the stress management is determined by a number of constructs of human mental activity. To the later belong: strong-willed, motivational, emotional, intellectual and cognitive skills of individual.

As the formation and development of the above-mentioned components of the stress management are conditioned by psychophysical possibilities of an individual, that is why one of factors that influences on the manifestation of the present phenomenon is the gender based belonging of an individual. This fact should be taken into account as to the professional activity of aviation area specialists as the presence at the employees

of this area of high level of stress management is a guarantee of productivity and performance of their professional obligations fulfilment.

As a result of carried out experiment, it has been noted that feminine women adapt better to stressogenic life and work conditions that masculine men, however androgenic men and women adapt at approximately the same level which is related to the particularities of this kind and to the fact that it is characterized by the presence of typically women's and typically men's features what helps better to humans to overcome stress events. Identified particularities don't exhaust all aspects of their studying and contribute to the research of new forms of explanation.

Z

Кириченко В. В.

Інваріантна модель фахових компетентностей державного службовця... С.
103–108

Представлено результати теоретичного дослідження, виконаного в рамках проекту „Оцінювання ринку управлінських державних послуг та функціональної й компетентнісної спроможності державної служби та держслужбовців в Україні”. Обґрунтовано інваріантну модель професійної компетентності державного службовця, описано базові інваріанти та створено методику оцінки компетентнісної спроможності. Визначено провідні професійні та особистісні компетентності, які пов'язані з аналізом та обробкою інформації. Визначено, що до базових інваріантів професійної діяльності державного службовця відносяться ті професійні компетенції, які реалізуються у типових ситуаціях виробничої взаємодії та є мінімально-достатніми для виконання професійної діяльності. Виокремлено індивідуально-психологічні властивості представників

державної служби, які опосередковують професійну діяльність та впливають на ефективність її виконання.

Kyrychenko V. V.

Model of professional competencies of the state professional service

In modern society there is a need for the development of a high level of information culture of the individual. The purpose of the article is development invariant model of professional competence of a civil servant and to describe the significance of information culture in its structure. It was implemented within the framework of the project Institute for Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine „Assessment of the market of managerial public services and functional and competency of the civil service and civil servants in Ukraine”.

In the analysis of the current regulatory framework governing the activities of public servants in Ukraine and the European public administration experience, we have identified the following invariant functions and public service and the competence of public servants in Ukraine: Making effective decisions,

Ability to work with information, Ability to manage effectively, Leadership (public activity), Stress resistance, Ability to use ICT in professional activities, Ability to learn and develop new knowledge and experience, Ability to communicate and interact, Critical thinking, Change Management and Project Activity, Ability to achieve the set goals, Management of finance and other material, intellectual (spiritual) resources.

As a result of the study, we determined that information culture is part of the professional competence of professions that are related to social communication and interaction with information systems.

Z

Корчакова Н.В.

Психологічні механізми вікової генези просоціальності особистості... С. 108–115

*Висвітлено основи вікової динаміки гуманістично зорієнтованої стратегії особистості, механізми формування мотивації на користь **Іншого**, витоки та передумови уважного ставлення до партнерів по взаємодії та їх розвиток у процесі соціалізації. Розкрито сутнісні характеристики психологічних механізмів просоціальності особистості, їх трансформування та зміну особливостей функціонування впродовж онтогенезу. Висвітлено питання переструктурування та взаємодії психологічних механізмів емпатійних тенденцій особистості, її готовності надавати підтримку та допомогу **Іншому**. Зроблено висновок про те, що вікова динаміка просоціальної стратегії зумовлена онтогенетичними змінами у сфері психологічних механізмів соціальної поведінки, що виявляється у розширенні їх різновидів та зміні особливостей функціонування на кожному із вікових етапів.*

Korchakova N.V.

Psychological mechanisms of age-related genesis of personality prosociality

The paper deals with the issue of the basic psychological mechanisms of genesis of prosociality as a unique personality trait, which manifests in actions associated with helping and supporting other people, taking into account their needs, intentions and emotional states. Prosociality is considered as a biosociopsychic construct which consists of the inner core components and peripheral one. Inner core combines prosocial identity, cognitive, emotional and motivational components. The peripheral

part is represented by a behavioral component, which serves as an indicator of the evolution of this personality trait. The author considers the age-related genesis of prosociality as a lifetime evolution of the personal trait, expressed in a large diversity of developmental changes (separation and harmonization of the principal components; changes in its hierarchical structure and the transformation of dominant components) due to the shifts of the determinants and mechanisms that cause the varying levels and the features of prosocial activity.

Author discusses the main psychological mechanisms underlying the age-related changes in prosocial behaviors in different periods of ontogeny such as emulation, object-oriented/ social perception, interiorization, identification, self-reflection, emotional switching, moral self-reflection, empathy, stereotypization, retrospection, goal setting and conceptualization. On the each stage of ontogeny underlying mechanisms determine increasing attention to the need of Others, occurrence of new or more complex forms of prosocial activity.

Presented information might clarify educational ways of stimulation of prosocial development during different periods of ontogeny.

Z

Коць М. О., Ятчук Т. М.

Специфіка діагностики особистісної сфери підлітків з особливими освітніми потребами... С. 108–120

Проаналізовано специфіку діагностики особистісної сфери підлітків, що мають особливі освітні потреби. На основі результатів емпіричного дослідження визначено особливості особистісної сфери підлітків з особливими освітніми потребами. Доведено, що в учнів, які мають порушення в особистісній сфері, наявні проблеми у контролі власних дій та емоційних реакцій, присутні тривалі негативні переживання, пригнічений настрій, тривожні стани та недостатня розвиненість вольових зусиль. Обґрунтовано доцільність вивчення детермінантів порушення особистісної сфери у підлітковому віці з метою психопрофілактики та психокорекції можливих ускладнень. Визначено основні напрямки корекційної роботи.

Kots M. O., Yatchuk T. M.

The specificity of diagnostics of personal sphere of young people with special educational needs

The diagnostics features of the personal sphere to adolescents with special educational needs analyzes in this article. The main directions of correctional work are defined. It is proved that self-regulation of behavior and emotional sphere of teenagers is based on psychological mechanisms, control of behavior, assimilation of moral processes, awareness of ethical, moral and social norms. The main problem is the lack of knowledge of self-regulation of adolescents and its impact on the emotional and personal sphere.

The sample was made by students of specialized educational institution (educational and rehabilitation center) in the number of 23 people. Pupils in grades 7-8 consisted the investigated group.

The main methodological tools used are the SAM inquirer (state of health-activity-mood), the Filipisa school anxiety test and the method of study volitional self-regulation A. Zvierkova and Ye. Eidmana in the study of the personal sphere.

It is proved that students with violations in the personal sphere, there are problems

in the control of their own actions and emotional reactions. There are also long-term negative experiences, depressed mood and lack of development of volitional efforts and anxiety.

According to the results of certain diagnostic features of personal sphere of young people with special educational needs provide the basis for the development of a programme of remedial classes for the purpose of development effort and relieve anxiety.

Z

Кравченко С. І.

Тракування явищ суспільної єдності в сучасній психології... С. 121–127

Здійснено теоретичний аналіз сучасних підходів до дослідження психологічного змісту й структури понять про єдність суспільства. Охарактеризовано конструкти соціальної єдності, консолідації та солідарності. Встановлено зв'язки та відмінності психологічної сутності явищ, виокремлено спільність змісту з боку їх структурних і функціонально-процесуальних складових компонентів. З'ясовано, що соціальна єдність є стійкою характеристикою суспільства, тоді як явища консолідації та солідарності можуть відбуватися стихійно і характеризуватися недовготривалістю. Обґрунтовано актуальність дослідження проблем єдності суспільства в сучасній науці. Зроблено висновок про те, що соціальна єдність, консолідація, солідарність є видами суспільної єдності, але найбільш широким поняттям є соціальна єдність, яка відрізняється своїм функціональним значенням і можлива лише на найвищому рівні об'єднання людей – на рівні суспільства.

Kravchenko S. I.

Definition of the social unity phenomenon in modern psychology

The article focuses on the analysis of approaches to the study of the concepts of the unity of society; constructs of social unity, consolidation and solidarity are presented, relevance of research of the problems of unity of society in modern science is justified, the level of elaboration of constructs and the unresolved aspects of the problem that will be the basis of our further research are presented. The connections and differences of the psychological essence of the phenomena are established, the problems of the intersection of the substantive elements of the concepts of social unity and the incorrect phenomena unification on the part of researchers are revealed. The multidimensionality of phenomena reveals the non-triviality of the stated problem, and this article is our first step for its further solution. This, in turn, will make possible the implementation of more efficient technologies of the social cohesion.

During the analysis of publications we have established that social unity is a stable characteristic of society, while phenomena of consolidation, solidarity of groups, which can occur spontaneously and exist for a short time are more common for conflict, atomized society. In addition, consolidated associations, as a rule, have a common, specific goal, for which they are ready to unite. When it comes to social unity, it is appropriate to talk about supporting the comfortable life of members of society and the opportunity to unite around abstract goals and values. It should be noted that the problems of social unity are being actively investigated in Europe and the USA, whereas in domestic spaces this problem is not given due attention, and that fact will determine the course of our further work.

Z

Крижановська З., Мірченко С.

Мотиваційний компонент самореалізації в спортивній діяльності... С. 127–131

Здійснено аналіз мотиваційної детермінації самореалізації особистості в спорті. Окреслено специфіку спортивної діяльності як універсальної сфери для повноцінної й органічної самореалізації особистості. З'ясовано, що розвиток наукового розуміння феномену самореалізації належить представникам екзистенційно-гуманістичного напрямку в філософії. Розглянуто самореалізацію як спосіб максимального самозаповнення себе у житті. Встановлено значущість мотиваційних компонентів особистості в процесі самореалізації в спорті. На основі теоретико-емпіричного дослідження виокремлено мотиваційні характеристики самореалізованих в спорті особистостей. Доведено, що домінуючою мотиваційною спрямованістю спортсменів є спрямованість на задачу та на взаємодію.

Kryzhanovska Z., Mirchenko S.

Motivational component of self-realization in sports activities

The article analyzes the motivational determination of the individual self-realization in sports. It defines the specifics of sports activities. They are determined as those that contribute to the complex development of personality. It is a universal sphere for the full and organic self-realization of the individual.

It has been established that the scientific understanding development of the self-realization phenomenon belongs to representatives of the existential-humanistic direction in philosophy. Self-realization is considered as a way of maximal self-perception of a person in life. The article analyzes the psychological structure of activity. The importance of the motivational component of the personality to achieve success in sports has been substantiated.

An empirical study has been conducted over young volleyball players. To achieve the objectives of the study, four methods have been used: a questionnaire and test questionnaires. The results show that for most young athletes, sport is a sphere for self-realization. Their understanding of the concept of „self-realization” is consistent with its classical definition. It has been found that the motivation of different groups of athletes differs in content. A group of volleyball players with a dominant motivational focus on the task and on the interaction has been detected.

They are more characterized by needs that are consistent with the universal vital spiritual values. These are the needs for self-expression, which are focused on striving to realize their abilities and volleyball skills as fully as possible. At that time, the subgroup of athletes with a dominant focus on themselves has been classified as not numerous. For its contingent, the problem of development is on the lower positions, rather than the satisfaction of its own utilitarian-pragmatic needs. Thereby, the motivational determination of self-realized volleyball players in sports reflects the content and characteristics of sports activities.

Z

Кулакова Л. М., Кулаков Р. С.

Гідність та мораль: філософсько-психологічний зміст... С. 131–137

Висвітлено зміст понять „гідність”, „почуття власної гідності”, „моральність”, „мораль” як філософсько-етичних категорій. Досліджено зміну поглядів на проблему гідності людини та її моральності у історичному аспекті.

Здійснено аналіз поглядів на зазначену проблему представниками античності, римського стоїцизму, середньовічної схоластики, епохи Відродження, Нового часу, епохи Просвітництва, філософами-ідеалістами XVIII-XIX ст., неокласичними філософами кінця XIX – початку XX ст. та сучасними філософами та психологами. Визначено основні критерії та чинники гідності людини, її складові та рівні розвитку особистої гідності. Окреслено основні напрями осмислення проблеми моральності та гідності людини у психології та філософії.

Kulakova L.M., Kulakov R.S.

Dignity and moral: philosophical and psychological contents

The article is devoted to the study of the content of the concepts of „dignity”, „self-esteem”, „morality”, „moral” as philosophical and ethical categories, and the analysis of the interdependence of these psychological phenomena.

The authors investigate changes in the views on the problem of human dignity and its morality in the historical aspect. In particular, an analysis of the views on the problem presented by representatives of antiquity was carried out (Democritus, Socrates, Aristotle), Roman stoicism (Seneca, Marcus Aurelius, Epictetus), medieval scholasticism (Thomas Aquinas), the Renaissance (Lorenzo Valla, Giannozzo Manetti, Francesco Petrarca), modern history (Thomas Hobbes), the Age of Enlightenment (Jean-Jacques Rousseau, Claude Adrien Helvétius), philosophers-idealists of the XVIII-XIX centuries (Immanuel Kant, Georg Wilhelm Friedrich Hegel, Friedrich Schiller), neoclassical philosophers of the late nineteenth and early twentieth centuries (Arthur Schopenhauer, Søren Aabye Kierkegaard, Friedrich Nietzsche, John Bordley Rawls) and modern philosophers and psychologists (Shishkin, O. Drobytskyi, G. Banceladze, S. Serebrenikova, V.Malakhov, V.Lozyov, M.Borishevsky and others).The article analyzes the main criteria and factors of human dignity; levels of development of personal dignity; components of human dignity.

The main directions of comprehension of the problem of morality and human dignity in psychology and philosophy are defined.

Z

Литвиненко С. А., Ямницький В. М.

Психотерапія дітей та підлітків: традиції та сучасні підходи... С. 137–142

Розкрито особливості теорії і практики дитячої та підліткової психотерапії з урахуванням традицій теоретико-генетичних і організаційно-методичних засад різних її напрямів та сучасних інтегративних процесів. Визначено основні аспекти та цілі сучасної психотерапії дітей і підлітків. Наголошено на необхідності врахування фізичної та емоційної залежності дитини від батьків, впливу на неї найближчого оточення й широкого соціально-культурного контексту. Обґрунтовано потребу формування в дітей та підлітків мотивації до психотерапії через встановлення емоційного контакту та довірливих стосунків психотерапевта і дитини, заснованих на безоцінному прийнятті, емпатії, підтримці та щирості психотерапевта. Підкреслено взаємозумовленість та співвідносність психотерапевтичних методів і технік з віковими та індивідуальними особливостями розвитку дітей та підлітків.

Litvinenko S. A., Yamnitsky V. M.

Psychotherapy of children and teenagers: traditions and modern approaches

The article substantiates the goals, features of the theory and practice of

children's and adolescent psychotherapy, taking into account the traditions of theoretical-genetic and organizational-methodical principles of various directions and modern integrative processes. Determined that modern psychotherapy for children and adolescents is aimed at solving problems and developing the potential of children and adolescents and expanding their experience. Defined the features of modern psychotherapy for children and adolescents, such as: the child's dependence on the parents and the influence of its environment and wide socio-cultural context; the need to establish a close alliance with parents as part of the psychotherapeutic process during the therapy; forming during the work with children and adolescents the motivation to psychotherapy through establishing emotional contact and trusting relationships between the psychotherapist and the child, based on invaluable acceptance, empathy, support and sincerity of the therapist; interdependence and correlation of psychotherapeutic methods and techniques with age and individual peculiarities of development of children and adolescents; psychotherapy of children and adolescents embraces developmental, resource, diagnostic, corrective and educational aspects; more expressed transfer reactions of the therapist to the child-patient, which should be monitored and understood by the psychologist.

Z

Магдисюк Л. І., Павлова Б. В., Пасічко В. В.

Міжособистісне спілкування та його вплив на функціонування осіб пізньої зрілості... С, 142–147

Здійснено теоретичний аналіз поняття міжособистісного спілкування, його основних характеристик та особливостей. Розглянуто вплив спілкування на функціонування осіб пізньої зрілості, особливості міжособистісного спілкування даної вікової категорії. Наведено результати емпіричного дослідження, які свідчать про рівень та спрямованість потреби у спілкуванні, почуття самотності та адаптивності, що впливають на функціонування осіб пізньої зрілості. Досліджено взаємозв'язки між особливостями спілкування та функціонування осіб пізньої зрілості. Визначено зовнішні та внутрішні чинники міжособистісного спілкування осіб пізньої зрілості. Зроблено висновок про те, що міжособистісне спілкування займає провідне місце у житті осіб пізньої зрілості та має визначальний вплив на їх функціонування.

Mahdysiuk L. I., Pavlova B. V., Pasichko V. V.

Interpersonal communication and its influence on the functioning of individuals of early old age

The article is dedicated to the theoretical analysis of the concept of interpersonal communication, its main characteristics and peculiar features. The article reviews the peculiar features of the influence of communication on the functioning of individuals of early old age, and the peculiar features of interpersonal communication of this age category. The results of the empirical research are indicative of the level and orientation of the need for communication, a sense of loneliness and adaptability that affect the functioning of individuals of early old age. The obtained empirical data are calculated by the method of mathematical statistics and the analysis of the results: percentage and quantitative analysis (Pearson's correlation coefficient), which shows the correlation of the obtained characteristics. The obtained results can be used when working with individuals of early old age in the framework of increasing their productivity through correction of those components that determine interpersonal communication; in the

prospect of using self education and educational activities in order to provide practical help to individuals of early old age by practicing psychologists, and to be used in the activities of psychological service workers.

The problem of interpersonal communication of the individual is one of the fundamental ones in psychological science, and therefore the demand for it remains in place throughout the history of psychology. The urgency of this problem is determined by its high importance in solving the most important issues of constructive development and functioning of the individual, on the one hand, and the lack of theoretical and empirical research in this scientific field on the other hand.

Z

Магдисюк Л. І., Рубцова І. О.

Психологічні особливості виникнення тривожності у безробітних... С. 147–152

Визначено причини виникнення феномену тривожності, розглянуто особливості її протікання у осіб, котрі втратили роботу чи є безробітними. Наведено результати емпіричного дослідження, що підтверджують ситуативну та особистісну тривожність у безробітних. Виокремлено суб'єктивні та об'єктивні причини, які викликають тривогу та впливають на зміну її рівня. На основі отриманих результатів визначено причини виникнення тривожності, види та рівні тривожності, котрі характеризуються впливом на психологічні особливості безробітних, на їх поведінку, активність, комунікативну та емоційну сферу. Обґрунтовано негативний вплив високого рівня тривожності на здоров'я, поведінку, продуктивність діяльності і якість соціального функціонування безробітних.

Mahdysiuk L. I., Rubtsova I. O.

The psychological features of the genesis of anxiety among the unemployed

The article is dedicated to the theoretical analysis of the appearance of the anxiety phenomenon and how the persons who are lost their job or the persons who are the unemployed passing it. The results of the empirical research show us that there are the situational anxiety and the personal anxiety of the unemployed. There are also different levels of the anxiety according to the type of the agitation. On the basis of this research is identified that there are reasons, types and levels of the anxiety unemployed.

Reactive anxiety – it is usually a temporary state, but it can be stable for specific situations, or rarely occur in other situations. Personal anxiety is a personality trait, characterized by its negative attitude to any life situations, constantly perceiving them in danger. Anxiety and anxiety are closely related to stress.

On the one hand, emotions of anxiety series are symptoms of stress, and on the other hand - the initial level of anxiety determines individual sensitivity to stress.

It can also be argued that personality factors of anxiety of a person can be a serious obstacle on the way to professional achievements and realization of oneself as an individual. They are characterized with some influence on the psychological features of the unemployed, on their behavior, activity, on their communicative and emotional domain. In this research is suggested to use some options which will help to prevent and overcome the negative implications of the influence of the anxiety phenomenon.

Z

Маслова В. А.

Соціально-психологічні чинники забезпечення саморегуляції емоційних станів менеджерів освіти... С. 152–157

Проаналізовано специфіку саморегуляції менеджерів освіти. Досліджено соціально-психологічні чинники впливу на емоційну сферу особистості менеджерів освіти у контексті саморегуляції. З'ясовано, що професійна діяльність менеджерів освіти має свої особливості, що вимагають не тільки професійної компетентності працівника, а й певних особистісних якостей, що визначають ефективність його фахової діяльності. Розкрито особливості психічної саморегуляції як умови особистісного зростання в процесі реалізації навчально-професійних завдань. Зазначено, що саморегуляція та самоконтроль фахівця забезпечують характер його професійної взаємодії, поведінки в повсякденній та екстремальній ситуаціях, особливості реагування на обставини.

Maslova V. A.

Socio-psychological factors of support of self-regulation of emotional state of education managers

The paper outlines the specifics of self-regulation of education managers. Socio-psychological factors influencing the emotional sphere of personality of education managers in the context of self-regulation are researched. It has been outlined that the professional activity of education managers has its own characteristics, which require not only the professional competence of the employee, but also certain personal qualities that determine the effectiveness of his professional activities. The peculiarities of psychical self-regulation as a condition of personal growth in the process of realization of educational and professional tasks are substantiated. It is noted that self-regulation and self-control of a specialist provide the character of his professional interaction, behavior in everyday and extreme situations, and especially the reaction to circumstances.

Author of the paper tells about such socio-psychological factors of self-regulation of the emotional states of the education managers as: psychologically significant circumstances of an objective character (the achievement of the level of professionalism depends on them); psychological determinants of the subjective nature and could be defined as the driving forces of professionalism development. The research confirms the necessity of mastering the methods of self-regulation those could be for manager of education not only a lifeline in overcoming the influence of negative psychic states on professional activity, but also one of the elements of personal self-improvement.

Z

Михальчук Н. О., Примачок Л. Л.

Психологічні особливості корекції психомоторних розладів у хворих із ішемічним інсультом... С. 158–163

Розглянуто соматичні розлади, які виникають у випадку виконання рухів при ішемічному інсульті. Схарактеризовано розлади програмування управління психомоторною діяльністю. Описано розлади координації виконання психомоторної діяльності. Виокремлено психологічні особливості корекції психомоторних розладів у хворих з ішемічним інсультом. Запропоновано психологічні принципи формування загальних компенсаторних реакцій пацієнта у випадку проведення фізичної реабілітації хворих з ішемічним інсультом, а саме: 1) принцип актуалізації дефекту; 2) принцип прогресивної мобілізації компенсаторних механізмів психомоторної діяльності; 3) принцип безперервного

- зворотного концентрування компенсаторних механізмів психіки особистості;
4) принцип санкціонування компенсаторних механізмів психіки особистості;
5) принцип відносної стійкості компенсаторних механізмів психіки особистості.

Mykhalchuk N. O., Prymachok L. L.

Psychological peculiarities of correction of psychomotoric disorders of patients with ischemic stroke

The article deals with somatic disorders that occur in a case of ischemic stroke; programming disorders of psychomotor activity of patients were described; disorders of coordination of presenting of psychomotor activity by patients were described; the psychological peculiarities of correction of psychomotor disorders of patients with ischemic stroke were singled out. The most frequent and severe consequence of cerebral ischemic stroke is the disorder of the motor functions of the person. Characteristic feature is the polymorphism of motor disorders of patients with cerebral ischemic stroke. In this case, general for patients is only the loss or violation of arbitrary actions (in the cases of hemiparesis or hemiplegia). Other clinical symptoms are largely variable and depend on a certain extent of the size of affected area, also its localization. According to various authors, persistent disturbances of motor function are also observed in the first days after the disease (in 70-80% of cases of patients who had the ischemic stroke). Motor disorders can be distinguished (by the type of their genesis) on primary-organic and psychogenic motor disorders.

Psychological principles of the development of general compensatory reactions of the patient in a case of physical rehabilitation of patients with ischemic stroke were proposed in this research.

Z

Мушкета Р., Кіндрат П., Демчук О.

Педагогічні впливи у спортивних неформальних угрупованнях як метод соціалізації молоді... С. 164–168

Проаналізовано педагогічні впливи у спортивних неформальних угрупованнях як метод соціалізації молоді. Розглянуто неформальне угруповання як організацію, що характеризується високим ступенем згуртованості, особистісним характером спілкування, нечітко вираженою метою групової діяльності і неформальним контролем, який ґрунтується на традиціях і залежить від ступеня усвідомлення групового членства. Здійснено психолого-педагогічну характеристику спортивних неформальних угруповань на прикладі футбольних фанатів. Зроблено висновок про те, що в Україні рух футбольних фанів є окремою сформованою субкультурою, яка має свої особливості (ієрархію, сленг, принципи залучення до руху тощо) і характеризується негативним ставленням до комерціалізації сучасного українського футболу. Обґрунтовано, що субкультура футбольних фанатів негативно впливає на суспільство та соціальний порядок.

Mushketa R., Krindrat P., Demchuk O.

Pedagogical influences in sports informal groups as a method of socialization of youth

The article is devoted to the analysis of pedagogical influences in sports informal groups as a method of socialization of youth. The growth of the importance of informal groups has shown their prominent role as the conditions for socialization of the individual, as a result of which they became the object of special study. We consider the

informal group as an organization characterized by a high degree of cohesion, a personal character of communication, an unclear purpose of group activity and informal control, which is based on traditions and depends on the degree of awareness of group membership.

Nevertheless, informal youth associations of football fans in Ukraine are gradually beginning to occupy a prominent position among other informal groups. Informal groups form an unlawful criminal behavior. This is facilitated by permissiveness in these groups, the desire to be older and independent of their parents. Often, the „effect of a group” absorbs a person; it loses its personality, makes illegal acts, being „infected” by the fact that others do it. It is possible to help them only by creating a different communication environment where the teenager would not cross with his former friends. At the present stage of development of our society, there are a large number of informal youth associations and groups of diverse backgrounds that operate both in our country and in other countries of the world. Among them, more and more popular are informal groups of sports (including football) fans.

Z

Назаревич В. В., П'ясецька О. В.

Остракізовані ознаки аутоагресивної поведінки підлітків... С. 168–176

Розглянуто аутоагресивні аспекти поведінки підлітків як реалізацію навмисного психологічного чи фізичного самоушкодження. Досліджено основні причини саморуйнівних дій, що реалізуються внаслідок послаблення інстинкту самозбереження в поєднанні з депресивним афектом, виявлено взаємозв'язок вираженості депресивних симптомів та аутоагресивних вчинків. З'ясовано, що існує пряма залежність між переживанням депресії, її важкістю та саморуйнуючими вчинками. Наголошено на тому, що вагому роль у формуванні аутоагресивної поведінки відіграють порушення емоційної сфери, зокрема емоційне перенапруження, надмірне почуття провини, перенаправлення агресії. Здійснено аналіз вікових характеристик аутоагресорів, які впливають на виникнення аутоагресивної поведінки внаслідок незадоволених соціальних потреб.

Nazarevich V. V., Piasecka O. V.

Ostracized signs of teenagers: autoaggressive behaviour

The article reveals special aspects of the multifaceted adolescent self-harm phenomenon, the connection of self-harming behavior with depression of varying severity. The main attention is directed to the investigation of the self-injury acts causes, realized as a result of weakening of the instinct of self-preservation in combination with depressive affection. The article explores age characteristics of self-harmers in which auto-aggressive behavior initiates self-harming behavior.

In the article, an attempt is made to analyze the emotional, cognitive and behavioral structures of the individual, which influence the peculiarities of the ostracizing processes, as well as the psychological characteristics of people who are subjected to the phenomenon of social rejection. The work covers the main scientific views on the problem of ostracism, its role in the formation of xenophobic tendencies, emotional reactions and states, experiencing ostracizer, the role of psychological protective mechanisms, a sense of fear as the basic emotion of the rejection of „alien” individuals. It is indicated on the interdependence of socio-psychological factors of the environment and the formation of trends of personal rejection.

We can see further consideration of this problem in a more detailed study of the

main criteria for xenophobic reactions that arise in the face of the threat of belonging, the alleged devaluation and the denial of relations, and the study of the interdependence of the number of open aggression and ostracism tendencies in the context of xenophobic manifestations of society.

Z

Павелків В. Р.

Зміни рівня вираженості особистісних деструкцій у представників молодіжних субкультур після впровадження превентивно-корекційної роботи... С. 176–184

Здійснено науково-теоретичний огляд вітчизняних і зарубіжних досліджень, присвячених проблемі мінімізації проявів деструктивної та агресивної поведінки підлітків-неформалів. Розглянуто трактування принципів, структури і змісту, методики впровадження та апробації комплексних інноваційних профілактичних та корекційних технологій, спрямованих на зниження рівня вираженості особистісних деструкцій у представників молодіжних субкультур. Описано модель розвитку конструктивної поведінки у середовищі молодіжних субкультур. На основі емпіричного дослідження обґрунтовано ефективність впровадження превентивно-корекційної роботи щодо зниження рівня деструктивної та агресивної поведінки у підлітковому віці. Зазначено, що психологічна профілактика та корекція агресивної поведінки підлітків повинна мати комплексний, системний характер і враховувати основні характерологічні особливості агресивних підлітків.

Pavelkiv V. R.

Changes of the level of personal destructions expression of youth subcultures representatives after preventive and correctional work implementation.

The article presents scientific and theoretical survey of native and foreign researches dedicated to the problem of minimization of destructive and aggressive behavior manifestation.

It is presented in the article the interpretation of principles, structure and content, methods of implementation and testing of complex innovative preventive and correctional technologies aimed at lowering expression level of personal destruction of youth subcultures representatives. It is described the model of constructive behavior development in youth subcultures environment. New data concerning effect of purposeful methods of psycho correction on minimization of personal destruction manifestation in adolescence were obtained. The peculiarities of peers, teachers and parents involving into prevention and correction of destructive forms of behavior were discovered.

Z

Подкопаєва Ю. В., Гірчук О. В.

Умови формування та трансформації самоствавлення у дітей і підлітків... С. 184–190

Проаналізовано різні погляди вчених на зміст понять „самооцінка”, „самоствавлення”. На основі аналізу наукових праць висвітлено особливості формування самоствавлення у молодшому шкільному та ранньому підлітковому віці. Проаналізовано зміни, які відбуваються у моделі поведінки школярів у період дорослішання. Подано результати емпіричного дослідження в учнів молодшого шкільного та підліткового віку. Виокремлено соціально-психологічні умови

формування та трансформації самоставлення у дітей і підлітків: формування адекватної самооцінки; розвиток самосвідомості; освітні умови, які гармонійно розвивають дитину; психологічна готовність до школи; взаємодія з першим вчителем, шкільне оточення; сімейні стосунки; соціальна комунікація; позашкільні творчі та спортивні заняття або хобі.

Podkopaieva Y.V., Girchuk O.V.

Conditions for the formation and transformation of the attitude towards self of children and adolescents

The article analyzes the theoretical analysis of the features of the formation of the attitude towards self of children and adolescents. The changes that take place in the behavior model of schoolchildren are analyzed. It is stated that social-psychological conditions substantially influence the process of forming the attitude towards self of the student's personality: schoolchildren of the junior school age are guided by an external assessment, and the adolescents seek to understand themselves. The results of empirical research are presented in pupils of junior school and teenage years. The conditions for the formation and transformation of the attitude towards self of children and adolescents: the formation of an adequate self-esteem; development of self-awareness; educational conditions that harmoniously develop a child; psychological readiness for school; interaction with the first teacher, school environment; family relationships; social communication; out-of-school creative and sports classes or hobbies.

Z

Рудь Г. В.

Дослідження феномену прокрастинації в юнацькому віці... С. 190–196

Розкрито сутність феномену прокрастинації. Здійснено теоретичне узагальнення та експериментальне дослідження прояву прокрастинації в юнацькому віці. Виявлено взаємозв'язки між факторами прокрастинації та особистісної тривожності, мотивації до успіху, мотивації уникнення невдач. З'ясовано, що прокрастинація в середовищі студентів поширена значно більше, ніж серед працюючих осіб. На основі аналізу результатів дослідження зроблено припущення, що прояви прокрастинації найбільше обумовлені особистісними особливостями, ніж гендерною приналежністю. Обґрунтовано, що подолання негативних проявів прокрастинації особистості та формування продуктивного ставлення до себе можливе з допомогою реалізації комплексної психокорекційної системи.

Rud G. V.

Studying the phenomenon of procrastination in this attitude

A theoretical generalization and experimental study of manifestation of procrastination in adolescence are presented in this paper. The problem of procrastination in adolescence acquires a special scientific and practical relevance in the current standard of a successful person. Procrastination is a voluntary, irrational postponement of desired actions for a certain period, regardless of the consequences.

Currently there is no unambiguous understanding of whether procrastination is a tendency, or it is just a special state of personality or a specific attribute of the psyche of a specific person. Procrastination is usually manifested in activity, the result of which is very important for the individual. The increased significance of the result, which determines the situation of its assessment as stress, can be caused by such phenomena as anxiety, motivation to succeed, motivation to avoid failures.

It was investigated that procrastination among the students is much larger than among the working people; procrastination can be caused by high personal anxiety, as well as high motivation to avoid failures;

Motivation to succeed has no influence on procrastination. The results of the research did not reveal significant gender differences in the manifestation of proctasticization; therefore, it can be assumed that manifestations of procrastination are mostly caused by personality traits, rather than gender identity.

Overcoming the negative manifestations of procrastination of a person and forming a productive attitude to the him/herself is possible through the implementation of a comprehensive psycho-correction system.

Z

Сечейко О. В.

Динаміка прогнозування персонального професійного майбутнього студентами-психологами... С. 196–203

Висвітлено питання професійного становлення та ідентифікації студентів-психологів. На основі результатів емпіричного дослідження визначено пріоритети студентів щодо власної професійної реалізації та основні тенденції прогнозування персонального професійного майбутнього на різних етапах навчання. Проаналізовано зв'язок виявлених тенденцій з особливостями мотивації та ціннісними орієнтаціями студентів-психологів. Визначено позитивні та негативні тенденції щодо професійної мотивації студентів. Обґрунтовано необхідність удосконалення професійної підготовки майбутніх психологів у вищому навчальному закладі як персоналізованого процесу формування у студента його професійної ідентичності.

Secheiko O.V.

Dynamics of personal professional future forecasting by students-psychologists

The article is devoted to the issues analysis which related to the process of professional formation and identification of students-psychologists. The hypothesis of the study was based on the assumption that predictions of the personal professional future by students of psychology have significant differences depending on the year of study, values and motivation training. The article presents an analysis of long-term research data of testing a definite hypothesis. An author's questionnaire was developed for realization of the set tasks in order to identify students-psychologists priorities of professional activity in the future, to assess their own capabilities, to reveal the main training motives, and admission to psychological specialty, the level of valuation by students of their abilities and a number of interconnected factors related to learning as well as the presentation of their professional future. The students' priorities for their own professional implementation, and the main tendencies of forecasting personal professional future at different stages of education were determined based on the results of empirical research. Furthermore, the connection of revealed trends with the peculiarities of motivation and value orientations of students-psychologists, which are detected by psychodiagnostic tools, is analyzed.

Z

Скрипка А.І.

Теоретико-методологічні проблеми дослідження ставлення підлітків до учасників булінгу (на прикладі учнів військового ліцею)... С. 203–207

Розглянуто особливості ставлення підлітків до учасників булінгу на

прикладі учнів військового ліцею ім. І. Богуна. Здійснено теоретичний аналіз існуючих зарубіжних та вітчизняних теорій щодо явища булінгу. Визначено основні риси булінгу та причини його виникнення у житті підлітків. Запропоновано техніки щодо уникнення випадків булінгу та направлення підліткових здібностей на розвиток соціально-перцептивних особливостей з метою попередження випадків булінгу та насилля. Обґрунтовано необхідність створення психолого-педагогічної корекційної програми для забезпечення психологічної безпеки освітнього середовища.

Skrypka A.I.

Theoretical and methodological problems of the study attitude of adolescents to the participants bullying (on the example of students of the military lyceum)

The scientific report covers the problem of studying the attitude of adolescents to the participants of bullying. The article presents the results of theoretical and methodological research, analyzes the existing foreign and domestic positions on the phenomenon of bullying and violence in general. The features of the problem of the attitude of adolescents to the participants of bullying are identified and considered. The main causes of conflict in adolescents are revealed. The role and basic properties and individual psychological characteristics of adolescents in the lives of adolescents, as well as the results of a study of the attitude of adolescents to bullying on the example of students of Military Secondary School of Ivan Bohun are defined.

The value of this research was determined. In the special conditions of teaching students such programs and activities are necessary. The article proposes techniques, techniques to prevent incidents of bullying and to direct the abilities of adolescents to develop social perceptual features for preventing incidents of bullying and violence. The necessity of psychological-pedagogical correctional and preventive programs is grounded, as well as expert evaluation of teachers, conversations with teachers of groups to strengthen the relationship in the work of teachers, psychologists on the prevention of possible conflict situations based on the diagnosis of interpersonal relations. The results of the following psychological studies can be used to create programs to ensure the psychological safety of the educational environment for military schools, and for basic schools.

Z

Созонюк О. С.

Методологічні основи структурно-функціональної моделі психологічної культури вчителя початкової школи... С. 207–212

Актуалізовано проблему розвитку психологічної культури вчителя як умову його професійної педагогічної майстерності. Здійснено аналіз структурно-функціональної моделі розвитку психологічної культури вчителя початкової школи. З'ясовано, що структурно-функціональна модель психологічної культури вчителя початкової школи є тривимірною і утворюється єдністю змістовно-особистісного, діяльнісного та генетично-вікового вимірів. Проаналізовано взаємозв'язки між підструктурами структурно-функціональної моделі та їх компонентами. Визначено вимоги щодо ефективної організації та здійснення педагогічної діяльності вчителя початкової школи як носія психологічної культури в сучасних умовах побудови нової національної освіти.

Sozoniuk O. S.

Methodological basis of structural and functional model of psychological culture of the primary school teacher

The article is devoted to the analysis of the structural and functional model of the development of the psychological culture of the elementary school teacher - the phenomenon that is defined as an important factor in upbringing high moral growth of personality in modern psychological science. Structural and functional model of the psychological culture of the elementary school teacher is three-dimensional and is formed by the unity of personal-content, activity and genetic-age measurements. By the personal-content dimension are the following types of psychological culture that correspond to certain substructures teacher's personality: culture of communication, motivational culture, characterological culture, reflexive culture of self-consciousness, culture of experience, intellectual culture and psycho-physiological culture, or the ability to take into account the type of temperament in a professional activity, age, gender, anthropological qualities of students, teachers, as well as their own ones.

The activity dimension of the psychological culture of the elementary school teacher includes such components as humanistically motivational, cognitively psychological, personal, creatively productive, emotionally aesthetic. The characteristic of the level of development of all the identified basic qualities and components during the professional formation of elementary school teachers belongs the genetic-age dimension of psychological culture.

Z

Сторож О. В.

Теоретичний аналіз етапів творчої соціалізації особистості... С. 212–217

На основі аналізу наукової літератури розглянуто процес соціалізації творчої особистості. Обґрунтовано основні положення регулятивно-детерміністської концепції соціалізації особистості. З'ясовано, що зміст і структура творчої соціалізації особистості базуються на її вікових особливостях та взаємозв'язку складових соціалізації і творчого мислення. Охарактеризовано причинно-наслідкові етапи життєдіяльності особистості з усвідомленим сенсом життя. Акцентовано увагу на діяльнісному, операційно-когнітивному, референтному і особистісно-ціннісному компонентах життєдіяльності особистості у процесі розвитку творчої соціалізації. Обґрунтовано, що творча соціалізація особистості є процесом стійкої, загальної адаптованості і проявляється у майстерності, винахідливості, соціальній лабільності, в якій здійснюється її творче самовизначення.

Storozh O. V.

Theoretical analysis of stages of creative socialization of personality

The article is devoted to the theoretical analysis of the stages of personality creative socialization. The analysis of scientific literature, which reveals the process of socialization of the creative personality is carried out. The fundamental principles of the regulative-deterministic concept of socialization of the personality are substantiated. It is determined that the content and the structure of creative socialization of the personality are based on its age characteristics and the interconnection of the components of socialization and creative thinking. Cause-and-effect stages of life of the personality with the realized meaning of life in the process of creative socialization were characterized. It is singled out that after determining the skills of the child it is necessary to motivate the choice of its classes to create the corresponding material and

spiritual (informational-ideal) values. Formation of the sociogenic needs of the child is based on creative ideas, strategy, tactics and self-organization. The main attention in the development of creative socialization of the personality is given to the activity, operational-cognitive, referential and personality-valuable components of its life. It is noted that the psychic state of a successful personality is caused by its emotional state of exaltation, joy and happiness from the feeling of self-realization in connection with the recognition of the social significance by specialists and the public of the value-product, the creation of which made sense of its life. It is substantiated that creative socialization of personality is a process of stable, general adaptability and manifests itself in the skill, ingenuity, social lability, in which its creative self-determination is carried out.

Z

Трибулькевич К. Г.

Молодіжні організації та субкультури в українській незалежній державі: потенціал впливу на становлення особистості студентського лідера... С. 217–222

Проаналізовано функціонування молодіжних організацій та субкультур у період з 1991 року до сьогодні. Визначено потенціал впливу молодіжної активності на становлення особи студентського лідера. Розглянуто діяльність як спосіб людського існування, здатність вносити певні зміни у навколишнє середовище та власне „Я”, залежність змін розвитку особистості від її потреб, мети, засобу її реалізації та результату діяльності. Окреслено характеристики студентського лідера: розвинені навички цілепокладання, здатність до прийняття складних суперечливих рішень; навички рефлексивного аналізу; вміння захищати свої права і свободи, а також права і свободи інших людей, виступати перед великою аудиторією, опановувати стрес, ефективно вступати у міжособистісну взаємодію.

Trybulkevych K. G.

Youth organizations and subcultures in the Ukrainian independent state: potential influence on standing leader's personality

The article is devoted to the analysis of the functioning of youth organizations and subcultures from 1991 to the present. The potential of the influence of youth activity on the formation of the person of the student leader is determined. The activity is grounded as a way of human existence, the ability to make certain changes in the environment and the self, the dependence of changes in personality development on its needs, the purpose, means of its realization and the result of activity.

Establishing analytical-synthetic links between the essence of rights, the main causes and consequences of their violation, promotes the formation of knowledge of basic rights and freedoms, the ability to protect their rights and freedoms and rights of another person. The high level of leadership skills is characterized by deep, solid knowledge of key leadership skills, such as: goal-setting, the ability to accept complex controversial decisions; reflexive analysis skills; the ability to defend their rights and freedoms and the rights and freedoms of others, to speak to a large audience, to master stress, to effectively engage in interpersonal interaction.

Implementation of youth activity in student self-government bodies, constructive activities of youth organizations, ensures the formation of the leader's personality and is a prerequisite for the democratic foundations of the state's formation.

Z

Хомич І. С.

Особливості соціально-психологічної компетентності молодших школярів у сфері нормовідповідності власної поведінки... С. 222–228

Досліджено рівень розвитку соціально-психологічної компетентності школярів у сфері нормовідповідності власної поведінки залежно від їхньої статі, віку, соціально-економічного статусу сім'ї та соціометричного статусу в класі. Розглянуто методи емпіричного дослідження рівня розвитку соціально-психологічної компетентності школярів у сфері нормовідповідності власної поведінки. Визначено рівні розвитку моральних суджень молодших школярів за методикою Л. Колберга, а також рівні розвитку уявлень про нормовідповідність власної поведінки на основі показників експертного опитування. Досліджено особливості взаємозв'язку між рівнем розвитку соціально-психологічної компетентності молодших школярів у сфері нормовідповідності власної поведінки та показниками їх статі, віку, соціального статусу сім'ї та соціометричного статусу в класі.

Khomych I. S.

Characteristics of junior school students' social and psychological competence in the accordance with own behavioral norms

The study has revealed scholars' research that outlined the issue of moral development. Basing on the theory studies it has been proved that child's behavior in accordance with norms has been defined with the help of moral manners. Its indicators have been presented with personal moral characteristics developed through the conscious knowledge obtaining dealing with the moral norms. The research has given the results of experimental research of the level of school students' social and psychological competence development in the accordance with own behavioral norms depending on their gender, age, family social and economic position, and sociometric position in a class. On the one hand with the help of development stage correlation of junior school students' moral judgment according to L.Kohlberg's methodology, and on the other hand, development levels about the ideas of the own behavioral norms accordance basing on expert poll the author has obtained integral empirical indicator presented as the level of social and psychological competence development of researched ones in the accordance with own behavioral norms. The study has concerned with the special features connection of the level of junior school students' social and psychological competence development in the accordance with own behavioral norms and indicators of their gender, age, family social and economic position, and sociometric position in a class.

Z

Шевченко Р. П.

Субдепресивний стан у студентів закладів вищої освіти спеціальності річкового та морського транспорту... С. 228–233

Розглянуто особливості депресивного стану у студентів закладів вищої освіти спеціальності річкового та морського транспорту на основі дослідження рівня суб'єктивної депресії. Здійснено порівняльну характеристику на основі аналізу ступеня вираженості і особливостей прояву стану депресії між студентами молодших і старших курсів. Виявлено тенденцію збільшення показників субдепресивного стану у студентів старших курсів у порівнянні з аналогічними характеристиками у студентів молодших курсів. Обґрунтовано необхідність розробки для студентів старших курсів психокорекційної допомоги

для вироблення стійких рис, які б дозволили протидіяти стресогенним чинникам, що впливають на них у період тривалого плавання, збереження позитивного життєвого тону та психічного здоров'я загалом.

Shevchenko R. P.

Subdepressive state of students of higher educational institutions specializing in sea and river transport

The article presents a review of the scientific literature devoted to the study of the state of depression in workers of sea and river transport, presents the results of a study of the severity, features of the depressive state in university students of the specialty of sea and river transport. The study was conducted using observation methods, interviews, Zung Self-Rating Depression Scale methods, adapted at the Department of Addictions of Bekhtereva Balashova Research Institute. It was revealed that junior students more often than senior students experience a state of heightened mood, confidence in positive life prospects, hopes for their own future, less likely to experience states of depression and unwarranted anxiety. They more often manifested a state of depression of a situational or neurotic genesis. Subdepressive state, elements of masked depression were found to a greater extent in senior students, which indicates the need for psychocorrectional assistance for this category of students to develop persistent traits that allow individuals to resist the stressful pressure experienced during long voyages, maintaining a positive vitality, mental health in general.

A study of the state of depressed among students specializing in river and sea transport indicates a verifiable presence of a certain range of properties: periods of low mood, irritability, a tendency to get upset more often on minor occasions than prior. Statements about the desire to be as lucky as the majority of others. The tendency to feel anxiety regarding experienced difficulties, to return and re-live past experiences, without the ability to change anything due to objective reasons. The presence of periods of decline in productivity. The found characteristics signal a reduction in the adaptive capacity of students in the diagnosed clinical circle, the need for additional research on the psycho-emotional sphere of seafarers.

Z

Яцина О. Ф.

Практики батьківства і „не-батьківства”: реалії постмодерної соціальності...
С. 233–239

Розглянуто зміст батьківства як практики і як ідентичності. Розкрито зміст, моделі, стратегії та умови, що утворюють парадигму практик батьківства в сучасних реаліях. З'ясовано, що цінності сім'ї, шлюбу, батьківства із обов'язкових і непорушних у реальних життєвих ситуаціях обертаються на прагматичні і персоналізуються в практиках дистантної сім'ї, кар'єрного шлюбу, шлюбу вихідного дня, чайлдфрі тощо. Виявлено, що феномен „батьківство” змінює соціокультурні стандарти цінностей, ролей, функцій і виходить за межі інституціонального дискурсу сім'ї, уможливаючи конструювання різних практик батьківства і „не-батьківства”. Зроблено висновок про те, що соціально-психологічним наслідком змін практик шлюбно-сімейного партнерства та батьківства стає втрачання стабільного зв'язку між репродуктивністю і батьківством, репродуктивністю і сексуальністю, репродуктивністю і спорідненістю.

Yatsina O. F.

Practices of paternity and „non-paternity”: the realities of postmodern sociality

The article discusses the content of paternity as a practice and as identity. It is noted that the values of family, marriage, paternity from obligatory and immutable in real life situations become pragmatic and personalized in the practices of distant family, career marriage, weekend marriage, childfree, etc. It is noted that the axiological sense of the practices of marriage and family partnership affects on the structure and meanings of paternity practices.

It is noted that in the conditions of a changed sociality, the asymmetric paternity paradigm is transformed into a symmetrical one. This means that relationships with children do not depend on kinship.

Paternity is manifested despite sexual identity and is not divided according to the gender specification of functions related to care and upbringing.

It is noted that in the social reality reproduction and paternity are no longer single-row concepts between them a stable relationship and the value of absolute values are lost. Gaps: paternity – reproduction, reproduction – sexuality, reproduction – kinship are the socio-psychological consequences of changes in the practices of marriage and family partnership and paternity. This leads to the fact that paternity as a sociocultural phenomenon, associated with the natural need for procreation, in non-structural discourse becomes „polycontextual”.